POSLEDNÍ DŮM ADOLFA LOOSE – ANALÝZA

Vypracování interiéru Posledního domu probíhalo na základě studia Loosových půdorysných plánů, odborných článků a dostupné literatury s obrazovou fotodokumentací. Nejcennějším zdrojem byly dochované rozhovory s Adolfem Loosem, které jsou přepisem jeho slov. Dokument popisuje proces, na jehož počátku stálo zadání malého, úsporného a levného domku, který by byl vhodný jak pro dělnickou rodinu tak i pro středního intelektuála. Původně se jednalo o projekt startovních domů pro zaměstnance firmy Kapsa & Muller a Adolf Loos pro něj zamýšlel využít půdorysů z již realizovaného projektu sídliště Heuberg ve Vídni. Tento původní návrh se od výsledku v mnohém lišil. Vídeňský projekt byl založený na rychlé, levné a efektivní výstavbě minimálních řadových domků pro dělníky, kteří byly do té doby spíše bez práce. Adolf Loos tyto domy nazval jako House mit einer Mauer, jelikož jedinou zděnou částí domů byla dělící stěna mezi jednotlivými domy v řadě. Zbytek konstrukce byl dřevěný. To inspirovalo i Poslední dům, který je však individuální hmotou, a tak je konstrukce celodřevěná. Interiér, který architekt v dochovaných rozhovorech popisuje, je právě ten ze sídliště v Heubergu. Popisuje zde obytnou kuchyni, která tvoří téměř celé přízemí a následují ložnice v patře. Kromě dispozice, která byla posléze radikálně změněna se, zde najdeme i informaci jednak ohledně vybavení nábytkem, jednak ohledně materiálového a barevného řešení jednotlivých prostor. Tato vodítka jsme při zpracování návrhu prioritně zohlednili, jelikož jde o velmi vzácnou a téměř jedinou informaci o interiérové představě architekta Adolfa Loose. Zmíněná transformace dispozičního řešení měla svůj důvod. Na firmu dr. Mullera začala doléhat průmyslová krize a projekt musel jít stranou. Adolf Loos byl však odhodlán projekt dokončit a tak došli s dr. Mullerem ke kompromisu, že návrh domu dokončen bude, avšak ne pro dělnickou rodinu, nýbrž pro jeho dceru Evu Mullerovou. Změna s sebou nesla potřebu dispozici předělat. I zde byl inspirací pro nové uspořádání již dříve realizovaný dům – vila Rufer. Ten se do návrhu propsal jak vylepšeným raumplanem na velmi malé ploše, tak i do prvotních skic fasád. Ke sklonku života se Adolf Loos velmi zabýval implementací raumplanu do extrémně malých domů. Vzniklo několik variant takových to projektů, které se Poslednímu domu nápadně podobají. Ty byly společně s plzeňskými interiéry a interiérem Mullerovy vily velkou inspirací při návrhu interiéru.

HOUSE MIT EINER MAUER,1920

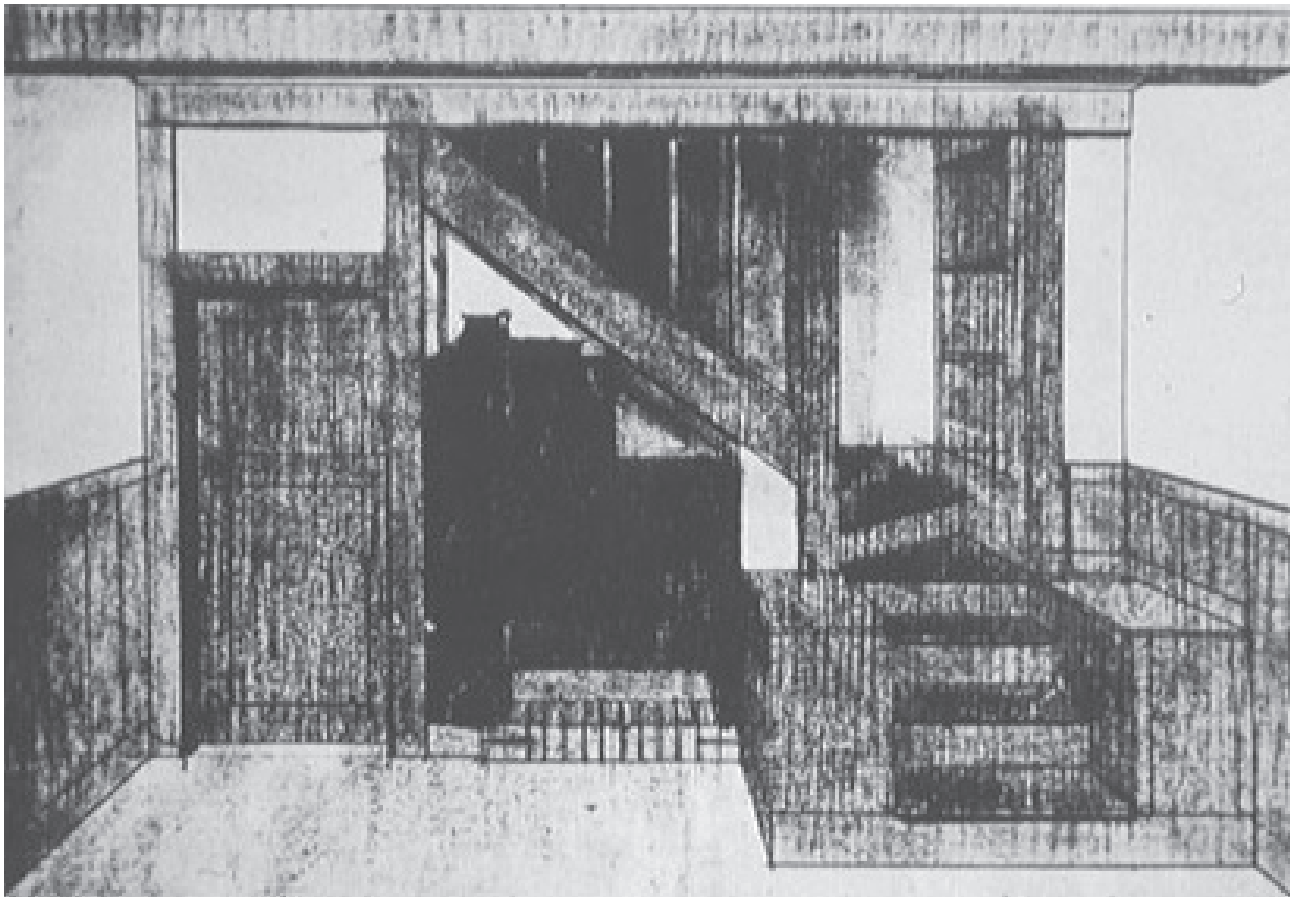

interiér – HOUSE MIT EINER MAUER,1920

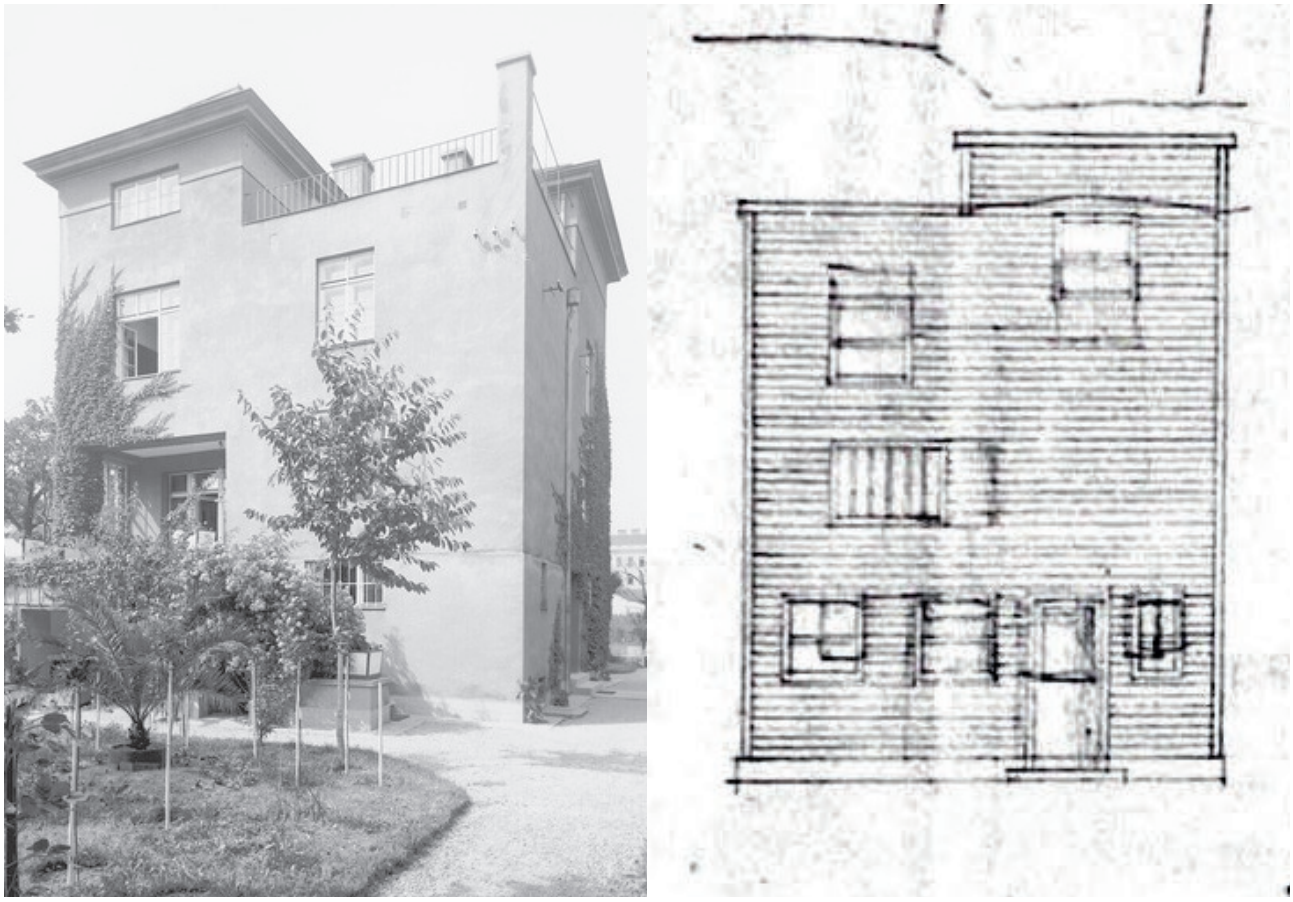

SROVNÁNÍ DOMU RUFER VE VÍDNI S PŮVODNÍ SKICOU FASÁD POSLEDNÍHO DOMU

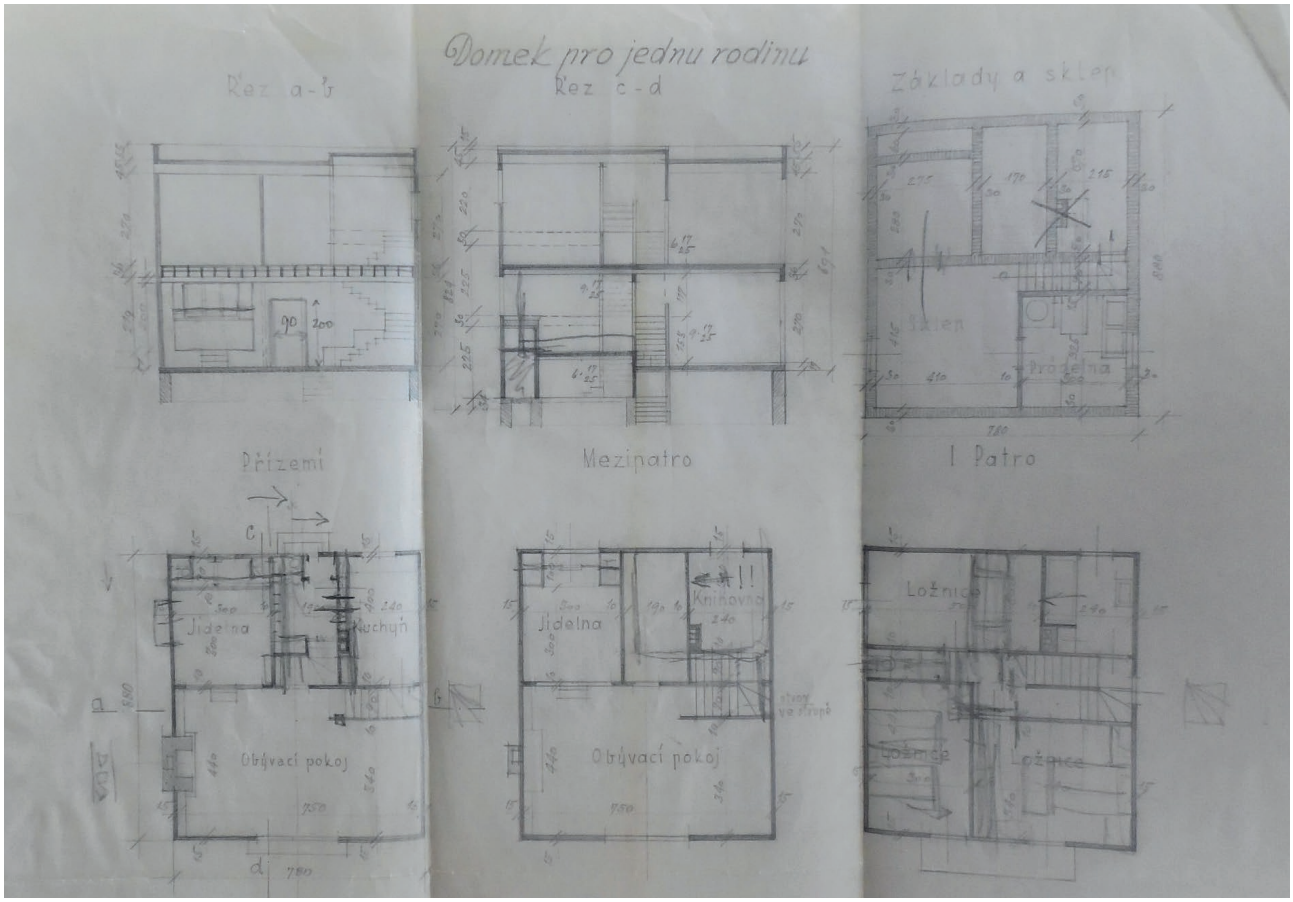

varianta malých domů s raumplanem – DOMEK PRO JEDNU RODINU

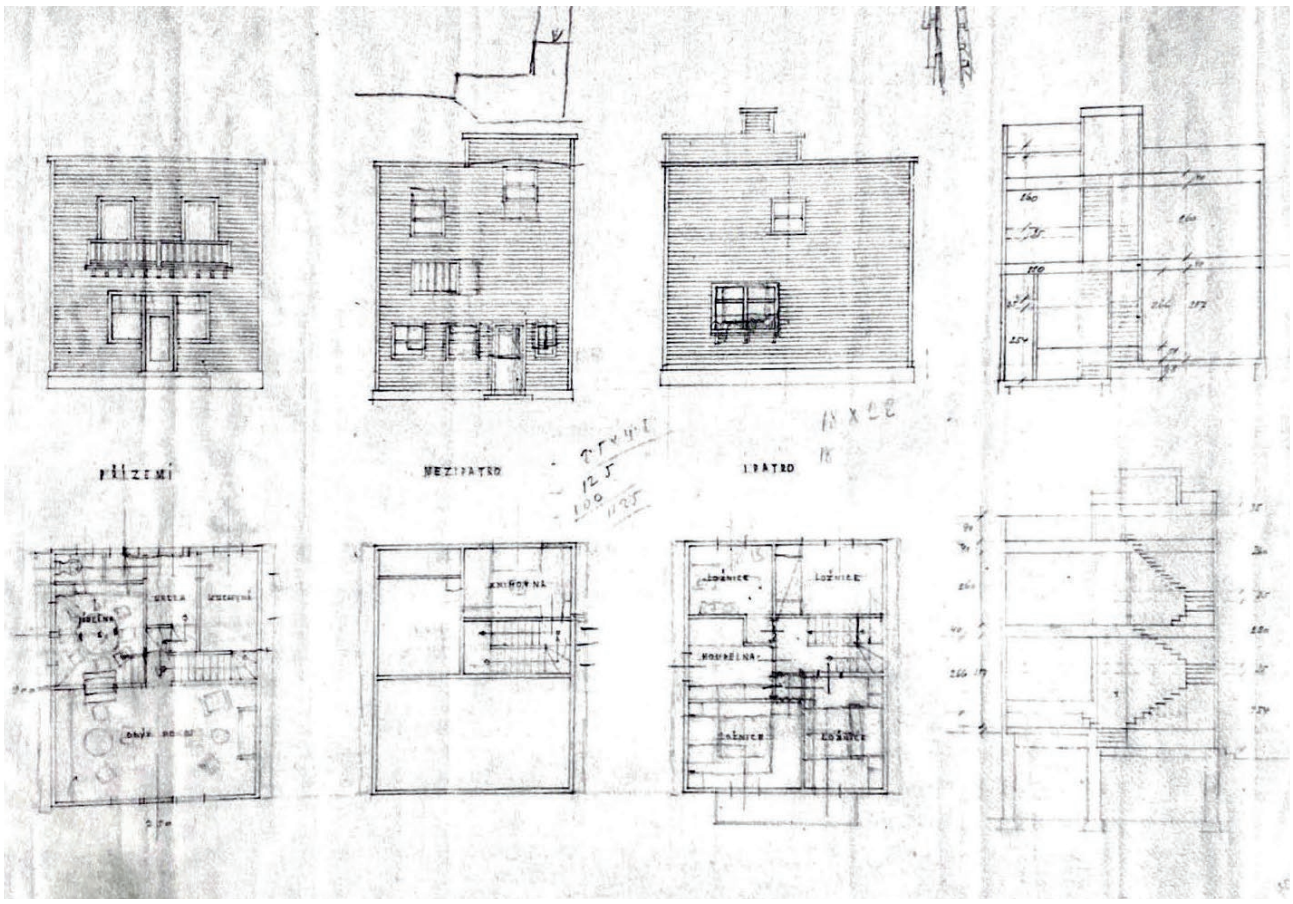

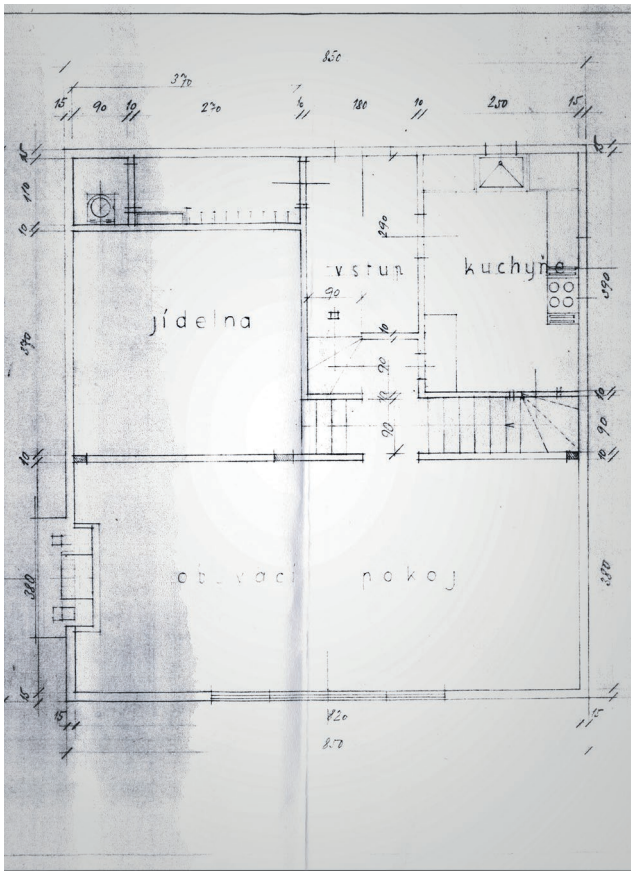

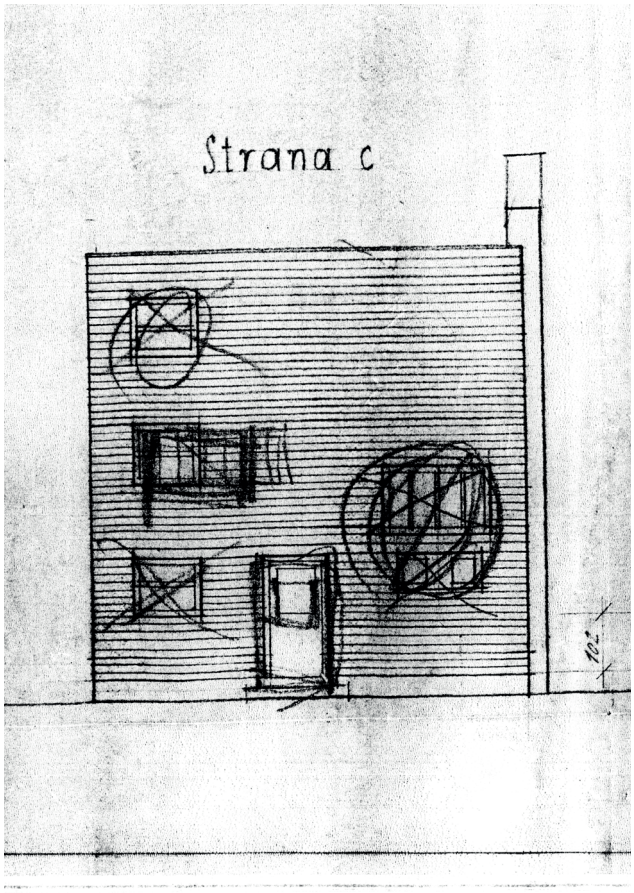

PŘÍKLADY DOCHOVANÉ DOKUMENTACE

POSLEDNÍ DŮM ADOLFA LOOSE – NÁVRH

PŮDORYS 1.NP M 1:50

PŮDORYS 2.NP M 1:50

OBÝVACÍ POKOJ

Interiér obývacího pokoje je inspirován posledními realizacemi Adolfa Loose - plzeňskými domy, byty a taktéž Mullerovou vilou v Praze. Materiálové řešení odpovídá popisu z dochovaných rozhovorů s A. Loosem. Tapeta je hráškově zelená, obklad jednoduchý dubový, podlaha řemenová, napuštěná a olakovaná. Dispozice odpovídá obývacím pokojům dochovaných v nákresech minimálních domů s raumplanem, Semlerově bytu či Mullerově vile. Obývací pokoj se rozkládá na obdélném půdoryse, kdy hlavní důraz je kladen na kratší protilehlé stěny. Strany podélné jsou věnovány dveřím a oknům. Podélně je obývací pokoj rozdělen na tři části - část se zděným krbem a posezením v podobě křesel většího typu (zde je velmi výrazným prvkem průhled do jídelny), následuje část centrální, která je volná a otevírá pohled na terasu a poté část s vestavěnými policemi, gaučem a židlemi či křesly menšího typu. Toto rozložení, kdy na jedné straně jsou křesla větší a na druhé straně naopak drobnější, odpovídá například obývacímu pokoji v bytu Semlerových, což je dnes patrné pouze z dochovaných fotografií. Aby vynikl především impozantní prostor obývacího pokoje, byl při návrhu kladen důraz hlavně na nábytek vestavěný. Mobilní nábytek je ponechán v náznaku. Krb je zděný, inspirovaný vzhledem krbů jak je známe například z plzeňského bytu Mudr. Vogla či opět pražské Mullerovy vily. Po jeho stranách jsou umístěny vestavěné radiátory za dřevěnou mříží. Tyto dřevěné konstrukce pro zakrytí radiátorů byly použity jak v bytě Semlerových, tak například i v Brummelově vile. Možnost kovových mříží byla zavrhnuta, jelikož v případě Posledního domu se jedná o budovu zcela dřevěnou, jednoduchou, která by neměla působit přepychově. Krby i radiátory sjednocuje masivní dřevěná deska. Obývací pokoj je prostorově poměrně malý, proto byla ke krbu vybrána pouze dvojice křesel dle vzoru interiéru bytu Mudr. Vogla v Plzni, kde dvě větší křesla doplňuje malá dřevěná stolička. Dominantní roli hrají v návrhu interiéru orientální koberce, které jsou nedílnou součástí Loosových děl. Koberce jsou umístěny tak, aby zdůrazňovaly členění pokoje na tři části. Umístění obrazů na druhou stranu zvýrazňují hlavní podélnou osu. Výběr obrazů je inspirován Mullerovou vilou, jež byla podkladem i pro výběr světel. Adolf Loos nejčastěji využíval lampy od výrobce Woka Lamps Vienna. Svítidla jsou tedy vybrána z tohoto katalogu.

OBÝVACÍ POKOJ – NÁVRH

krb inspirovaný bytem Mudr. Vogla v Plzni, a Mullerovo vilou v Praze, radiátory kryté dřevěnou mříží dle vzoru bytu Semlerových v Plzni

lustr Woka Lamps Vienna, viz Mullerova vila

nástěnná lampa Woka Lamps Vienna, viz Mullerova vila

orientální koberce vymezující členění pokoje

naznačení návrhu možného mobiláře

PŮDORYS OBÝVACÍHO POKOJE M 1:50

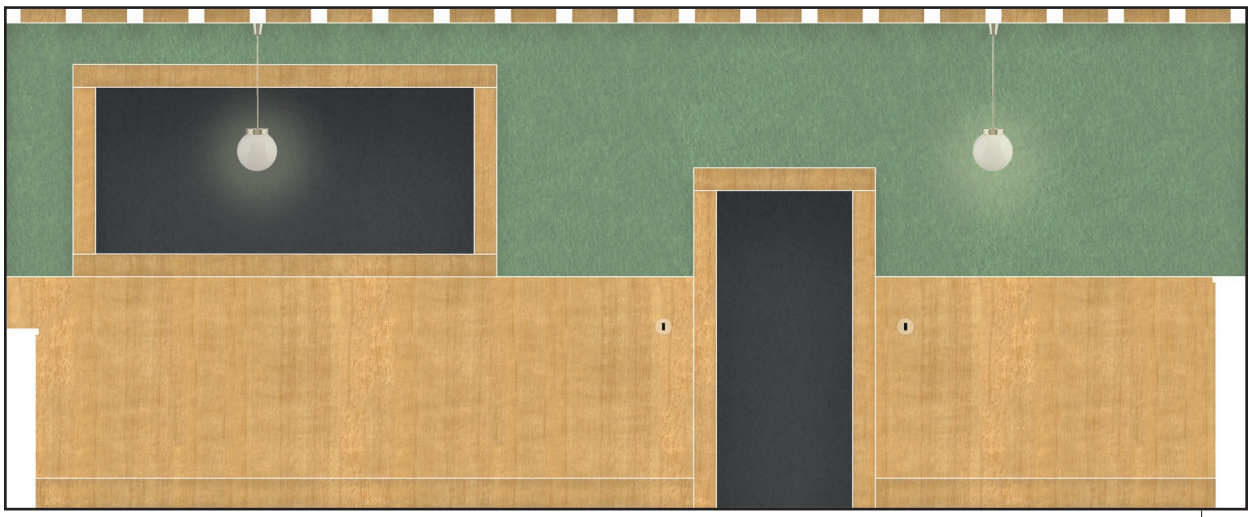

A

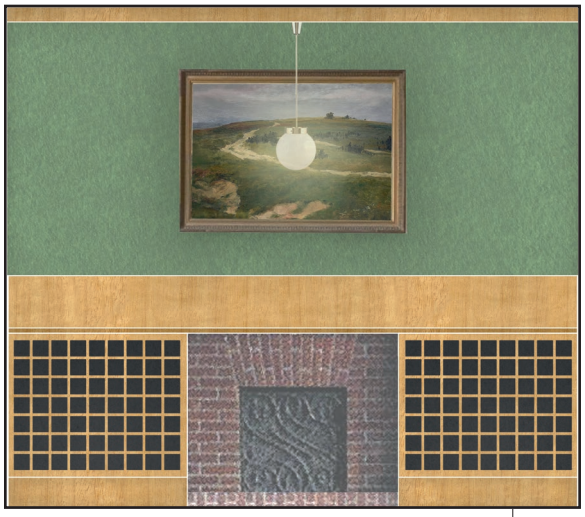

B

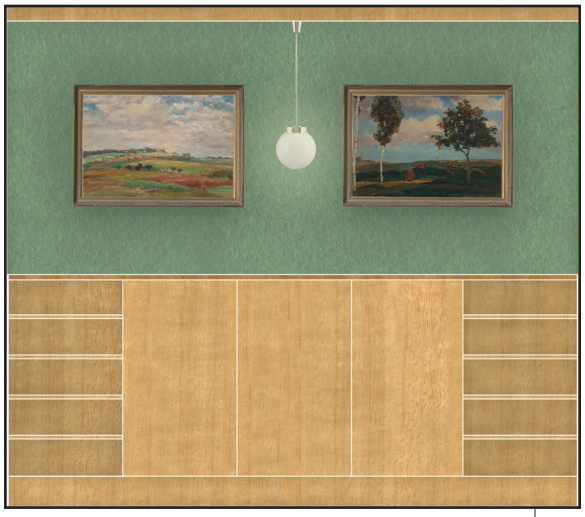

C

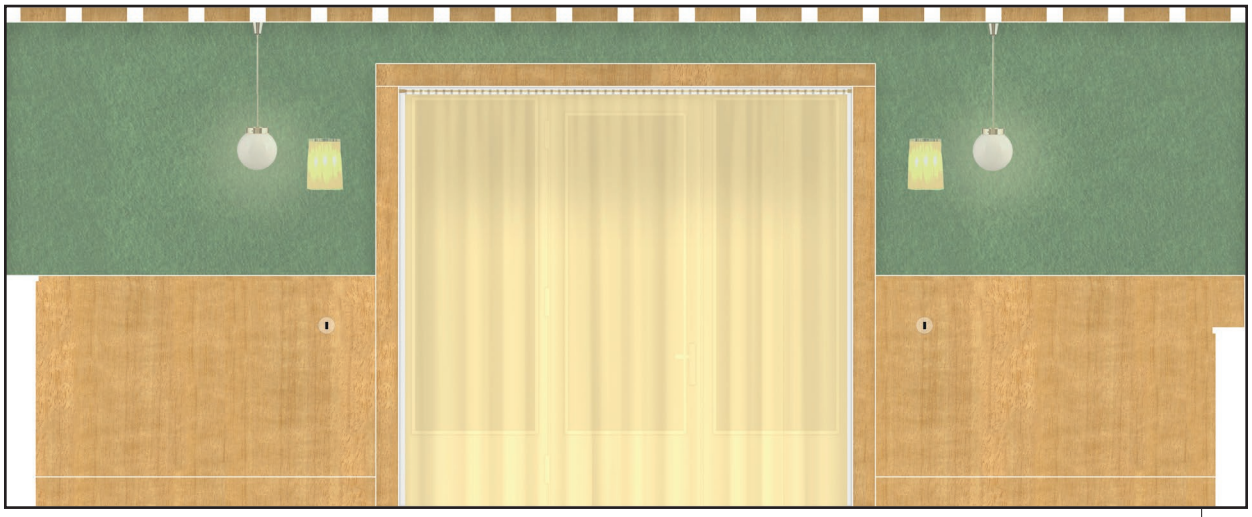

D

POHLEDY NA STĚNY OBÝVACÍHO POKOJE M 1:50

OBÝVACÍ POKOJ – ANALÝZA

BYT MUDR. VOGLA, PLZEŇ,1928

BYT MUDR. VOGLA, PLZEŇ,1928

BYT SEMLEROVÝCH, PLZEŇ, 1932

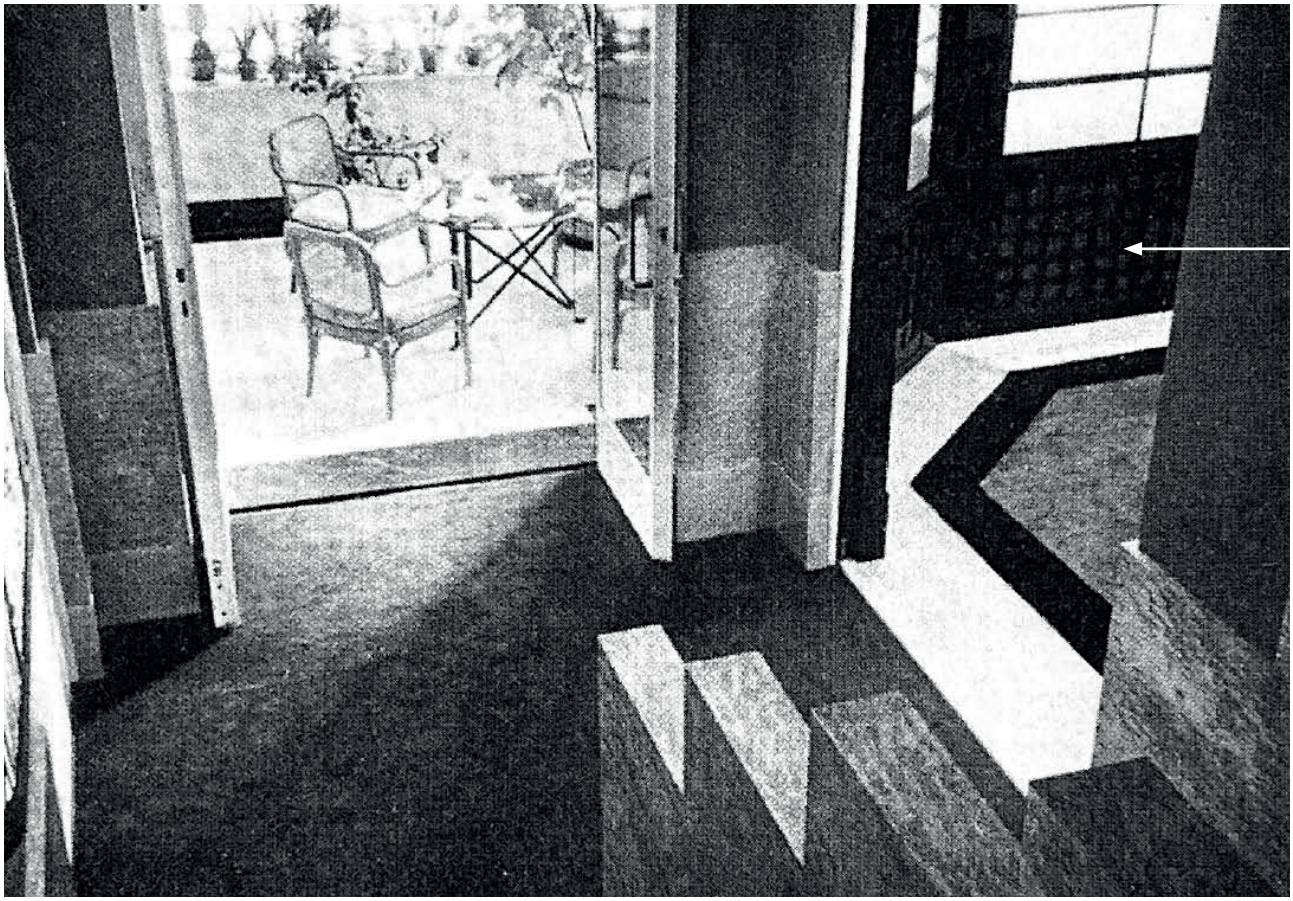

BYT SEMLEROVÝCH, PLZEŇ, 1932

MULLEROVA VILA, PRAHA, 1928

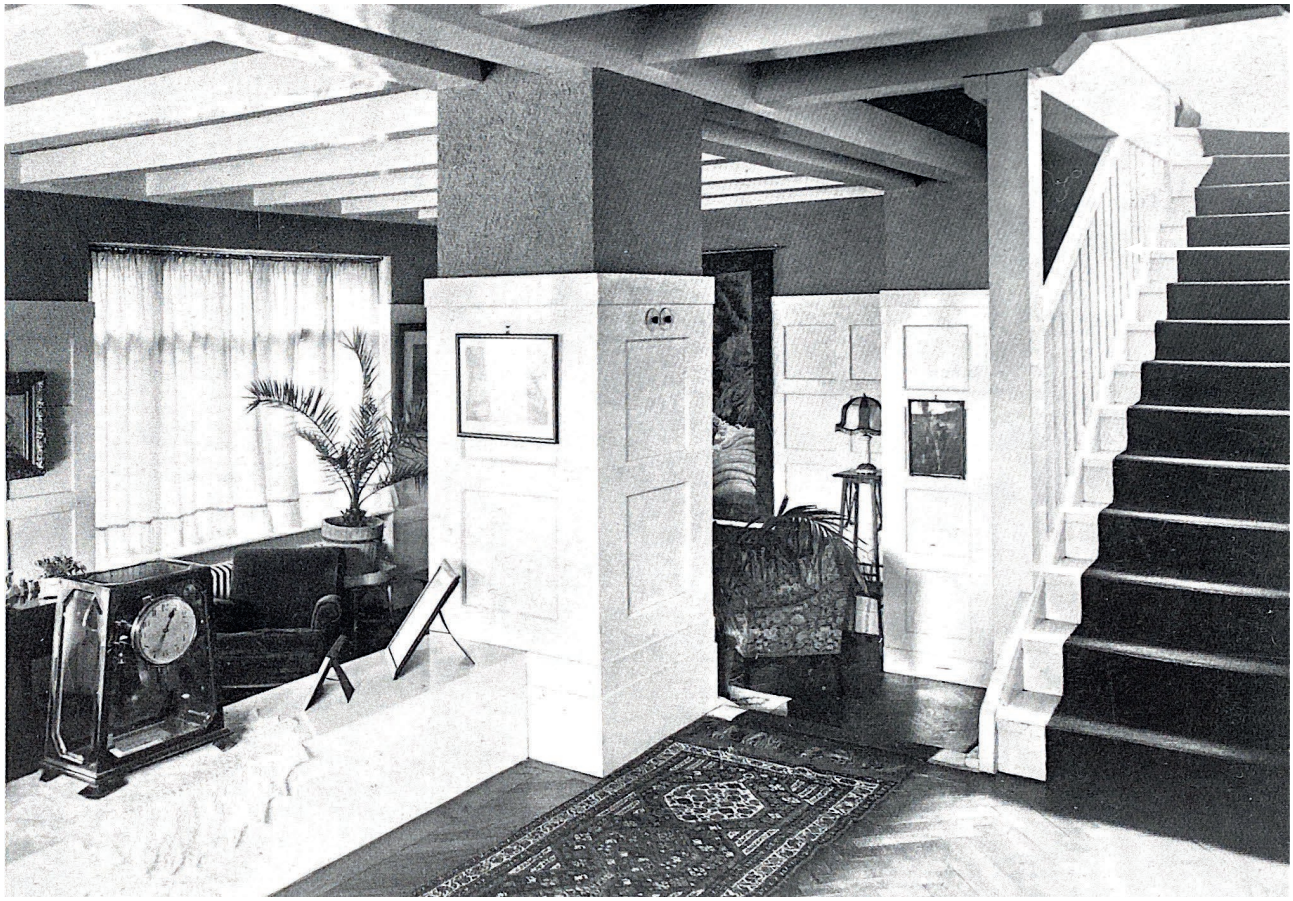

VILA RUFER, VÍDEŇ, 1922

JÍDELNA

Jedáleň domu má materiálovo zhodné riešenie s obývacou izbou, s ktorou je prepojená širokým otvorom a vychádza z Loosových slovných opisov interiéru domu. Steny pokrýva zelená tapeta s dubovým obkladom, pre ktorý bol hlavnou inšpiráciou byt doktora Vogla v Plzni, ale podobné riešenie môžeme vidieť aj v Brummelovom dome. Podlaha je remeňová, napustená a olakovaná. Strop jedálne bol podľa pôvodných pôdorysov domu zamýľaný ako kazetový, na čo v návrhu nadväzujeme a zachovávame aj členenie nakreslené Loosom. Kazetový strop jedálne môžeme nájsť taktiež v pražskej Müllerovej vile, ale aj v Krausovom apartmáne v Plzni. Rozloženie nábytku odpovedá dochovanému pôdorysu domu. V centrálnej časti je okrúhly stôl, ktorého forma s jednou nohou v strede bola prevzatá z iných Loosových realizácii (napr. Müllerova vila). Materiál stolu je dub. Okolo stola je rozmiestnených osem stoličiek značky Thonet, čo popisuje Loos vo svojich zápiskoch. Vybraný bol jednoduchý typ thonetky s čalúneným sedákom. Stolovací priestor jedálne je vymedzený štvorcovým orientálnym kobercom. Nad stolom je na mosadznej reťazi nízko zavesená lampa, ktorú tvorí mosadzná pologuľa so strapcami po obvode. Toto riešenie môžeme vidieť napríkld v dome Rufer, s ktorým má posledný dom veľa spoločného. Podobnú lampu nájdeme aj v jedálni Brummelovho domu. Z písomných prameňov vieme, že Loos v dome navrhol zimnú záhradu, ktorej poloha bola odhalená práve v náväznosti na jedáleň. Tvorí ju vlastne rozšírený parapet okna jedálne nad priestorom šatne vo vstupnej úrovni domu. Z pôdorysov posledného domu zase vieme, že po boku tohto parapetu sa nachádzajú dve symetricky umiestnené vstavané skrine, ktoré rámujú ústredný prvok zimnej záhrady. Tento motív nachádzame vo viacerých Loosových jedálňach, napríklad v Müllerovej vile je takto zdôraznená kompozícia obrazov, v dome Rufer zase zrkadlo. Vstavané skrine navrhujeme zjednotiť s dubovým obkladom steny. Zimnú záhradu napojenú na jedáleň obsahuje aj jedna zo skorších Loosových realizácii - dom Steiner. Od jedálne ju podľa tohto vzoru oddeľuje výsuvné okno. Bočné steny zimnej záhrady tvoria zrkadlá v mosadznom ráme, ktoré opticky zväčšujú priestor a prinášajú do interiéru viac svetla. V tomto prípade boli vzorom kvetinové police v jedálni Müllerovej vily. V práznom priestore za skriňami sa nachádza vstavané osvetlenie za mliečnym sklom, ktoré vytvára efekt podsvietenia rastlín na parapete.

JÍDELNA – NÁVRH

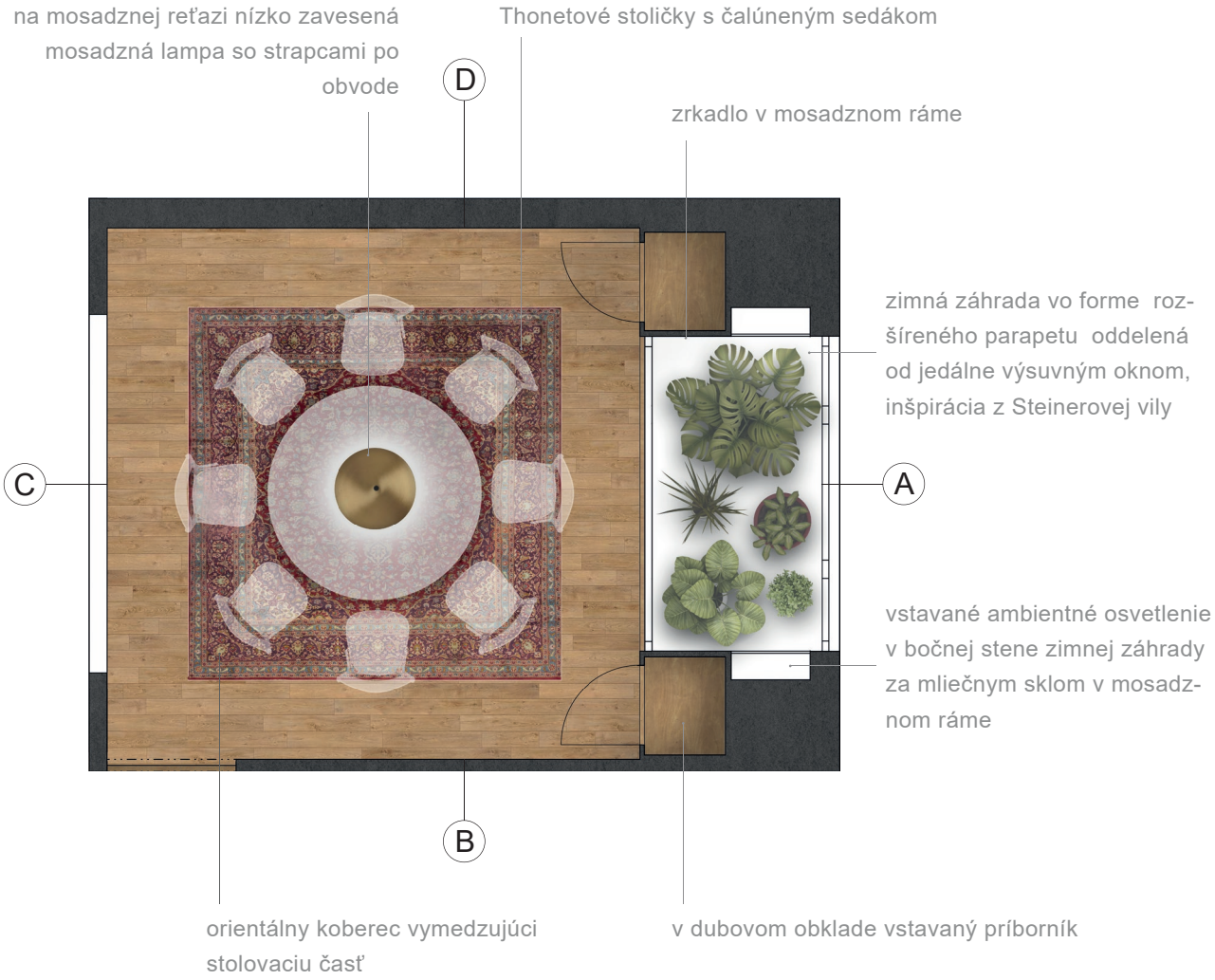

PŮDORYS JÍDELNY M 1:50

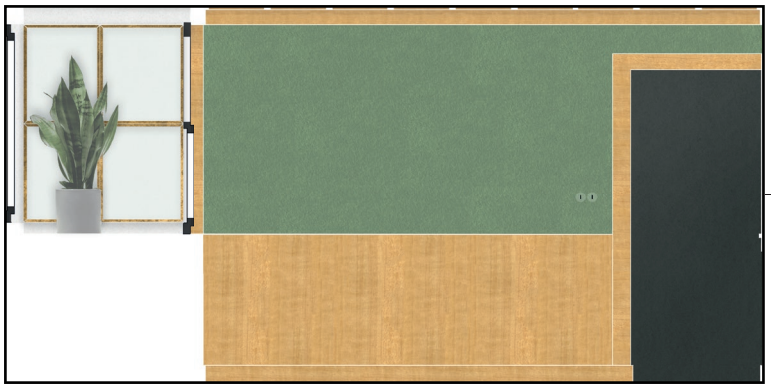

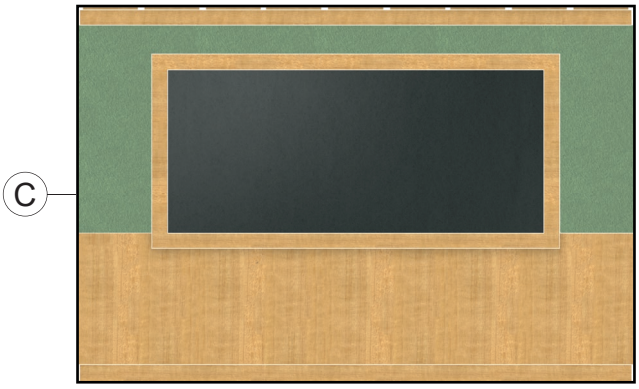

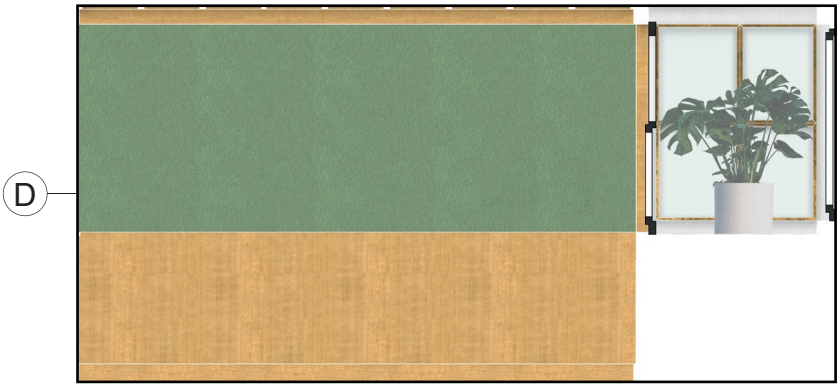

POHLEDY NA STĚNY JÍDELNY M 1:50

JÍDELNA – ANALÝZA

MULLEROVA VILA, PRAHA, 1928

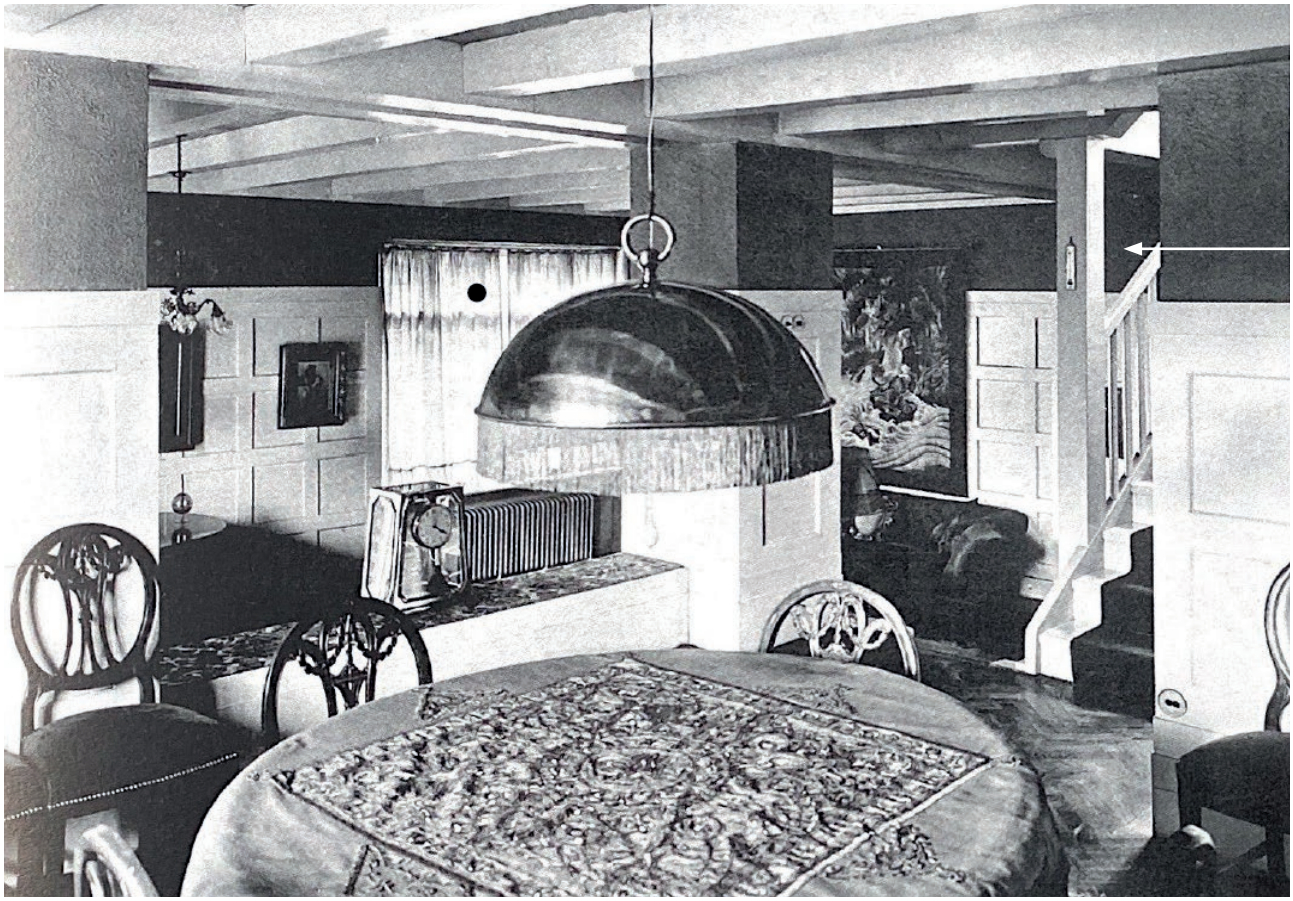

RUFFEROV DOM, VIEDEŇ, 1920

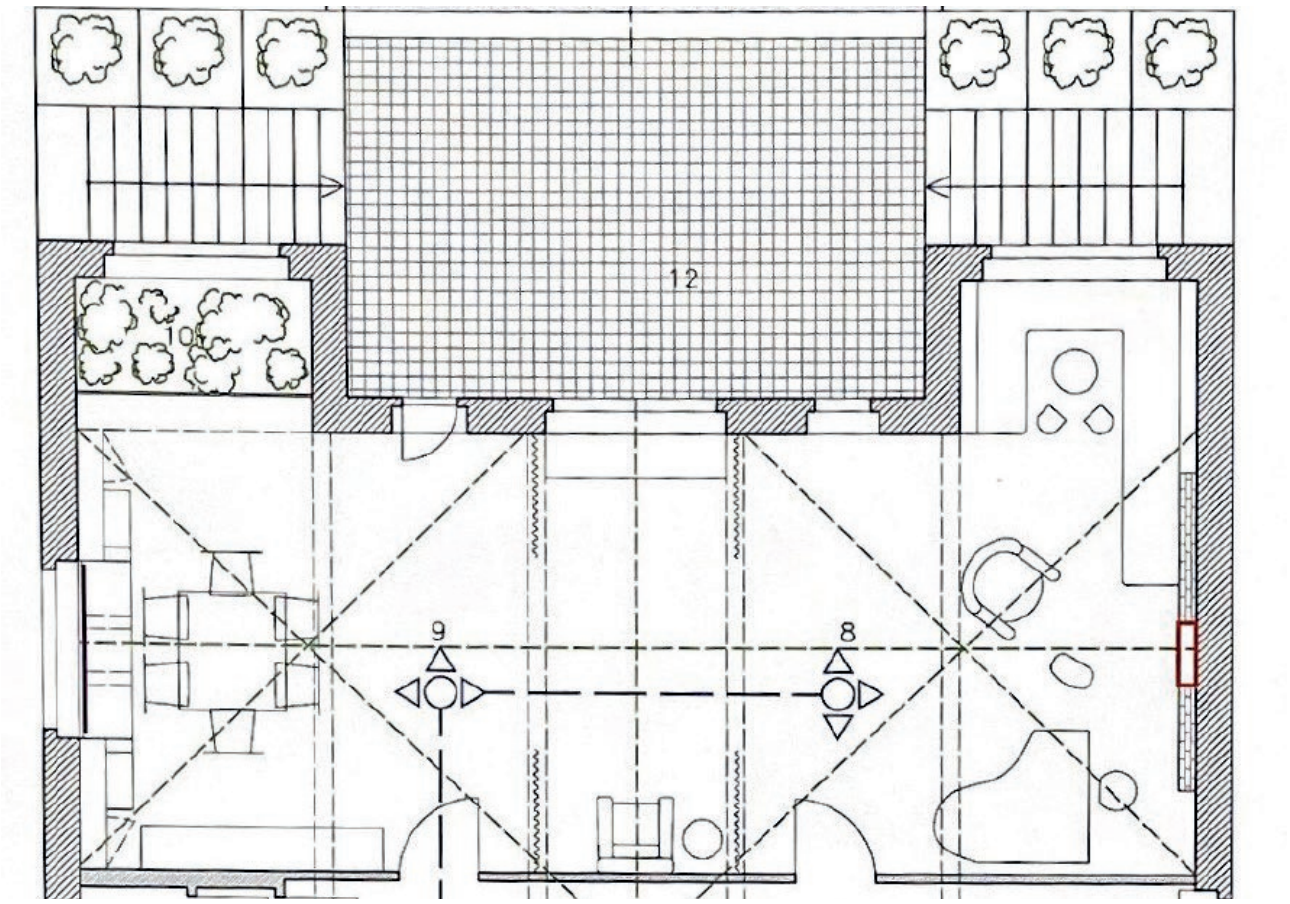

STEINEROV DOM, VIEDEŇ, 1910

STEINEROV DOM, VIEDEŇ, 1910

KUCHYNĚ

Interiér kuchyně je nejvíce inspirován řešením v Semlerově rezidenci v Plzni, jednou z posledních realizací s velmi dobře zachovalým vybavením kuchyně. V jednom z posledních rozhovorů se Loos vyjadřuje k myšlence minimální podélné kuchyně tzv. amerického typu s lednicí, a elektrickým sporákem s odsavačem par. Jedná se tedy o souvislou podélnou kuchyni. Dispozice místnosti byla zčasti navržena Adolfem Loosem v dochovaných plánech, zčásti vychází z knihy Nejen slova, ve které velmi blízký spolupracovník Adolfa Loose Karel Lhota popisuje požadavky na tvorbu interiéru kuchyně včetně rozměrů a materiálu. Z této knihy také vychází řazení nábytku podle postupu práce hospodyně pro zvýšení rychlosti a komfortu při vaření. Tento princip však můžeme sledovat v na dochovaných interiérech Müllerovy vily v Praze a v bytu manželů Weinerových v Plzni (zde není podložené Loosovo autorství). V původních plánech je rozmístění nábytku drobně odlišné z důvodu nesrovnalostí půdorysu a pohledů, kdy by zasahoval odsavač par nad sporákem přímo do okenního otvoru. U vstupních dveří je umístěna vestavěná lednice v bíle natíraném dřevěném nábytku převzatá z přípravny Müllerovy vily v Praze s menším skladovacím prostorem v horní partii. Následuje vestavěný mycí dvoudřez z plechu inspirovaný dřezem v Semlerově rezidenci. Pracovní stůl potažený temně modrým linoleem umístěn pod oknem je doplněn dřevěnou stoličkou se stejnou povrchovou úpravou. Po levé ruce má hospodyně v úrovni očí skříňku zvanou zásobník se skleněnými nádobami na sypké ingredience. Elektrický sporák s postranními odstavovacími deskami, který je čitelný z dochovaných plánů, a odsavačem par je po vzoru Semlerovi rezidence otočen a umístěn naproti pracovnímu stolu, pára je odvedena viditelným potrubím nad dveřmi na fasádu domu. Po okraji digestoře je vytvořena plocha pro kořenky. Z důvodu absence přípravny jídla je řada zakončena mísníkem pod podávacím okénkem do jídelny, který slouží k servírování pokrmů na talíře. V původních plánech Adolf Loos zamýšlel vstup do sklepa, jakožto skladu potravin, přímo z kuchyně, jako to známe z většiny jeho realizací. Kulové stropní svítidlo se zvonovitým mosazným límcem je dále použito i v pracovně a ložnici. Pracovní plochy pak dosvětlují dvě nástěnná světla tvaru prosté žárovky s keramickým límcem inspirované Müllerovou vilou.

KUCHYNĚ – NÁVRH

podávací okénko do jídelny v těsné blízkosti mísníku

elektrický sporák s odstavovacími postranními deskami a digestoří

A

vestavěná lednice v bíle natíraném dřevěném nábytku převzatá z přípravny Müllerovy vily v Praze

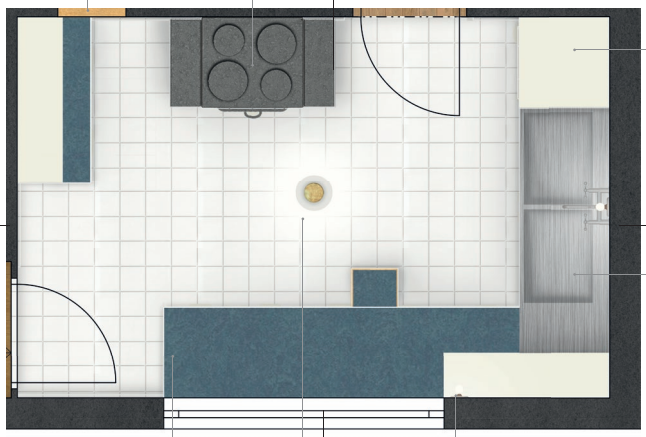

D

B

vestavěný mycí dvojdřez z plechu dle vybavení bytu Semlerových v Plzni

C

Nástěnné světlo tvaru prosté žárovky s keramickým límcem inspirované Müllerovou vilou

kulové stropní svítidlo převzaté z pracovny v Müllerově vile, které je dále použito v pracovně a ložnici

pracovní deska pokrytá temně modrým linoleem po vzoru kuchyně v Müllerově vile

PŮDORYS KUCHYNĚ M 1:50

A

B

C

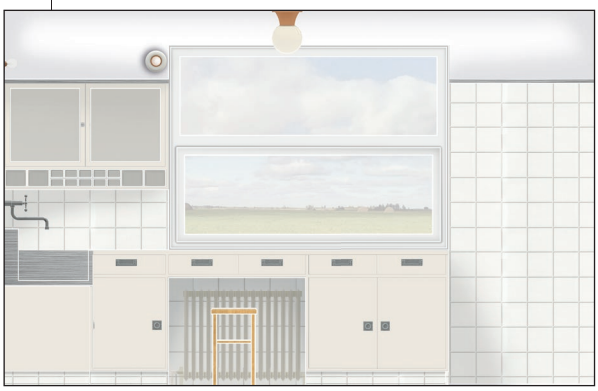

D

POHLEDY NA STĚNY KUCHYNĚ M 1:50

KUCHYNĚ – ANALÝZA

BYT SEMLEROVÝCH, PLZEŇ, 1932

BYT SEMLEROVÝCH, PLZEŇ, 1932

BYT SEMLEROVÝCH, PLZEŇ, 1932

BYT MANŽELŮ WEINEROVÝCH, PLZEŇ, 1932

MULLEROVA VILA, PRAHA, 1928

MULLEROVA VILA, PRAHA, 1928

LOŽNICE A DĚTSKÝ POKOJ

Ložnice propojená průchozí šatní skříní s dětským pokojem se inspiruje posledními realizacemi Adolfa Loose v Plzni a též Mullerovou vilou v Praze. Barevné a materiálové řešení vychází z částečného popisu z dochovaných rozhovorů s A. Loosem, neúplně rozložení nábytku pokojů se dochovalo v původních půdorysech. Hlavní ložnice je řešena materiálovou kombinací leštěného dubu s modrou látkou. V návrhu je vzhled dřevěného obkladu převzat z pánské šatny v Müllerově vile v Praze, barva modré látky je poté inspirovaná bytem Krausových v Plzni. Obdélný prostor ložnice je výškově rozdělen podle funkce, jako je tomu u většiny realizací Adolfa Loose. Nad pevně vestavěnou konstrukcí manželské postele s postranními nočními stolky po vzoru bytu Karla Weinera je snížený podhled. Jeho střední část je tvořena mléčným sklem, jako to můžeme vidět ve Winternitzovyě vile v Praze, za kterým je skrytý zdroj světla pro přisvětlení místnosti, jinak osvětlené jen jedinným otvorem balkonových dveří. Naproti posteli, nejblíže přírodnímu světlu, je navržen vestavěný toaletní stůl se sklopnou stolovou deskou opatřenou na vnitřní straně zrcadlem, který inspirovaný psacím stolem v Brummelově domě a toaletkou v bytě Krausových v Plzni. Stůl je doplněn, v interiérech Adolfa Loose často používanou, Thonetovou židlí. Velmi praktickým prvkem je průchozí šatní skříň mezi dětským pokojem a ložnicí, která je zčásti čitelná v původních skicách. Kulové stropní svítidlo se zvonovitým mosazným límcem nás provází dále i v pracovně a kuchyni. Sekundují mu dvě stahovací látkové lampy nad nočními stolky a lampa značky Franta Anýž na toaletním stole, převzaté z vybavení Müllerovy vily v Praze. Dětský pokoj Loos zamýšlel dle rozhovoru v barvách modro-žlutá nebo oranžovo modrá. V návrhu je zvolena kombinace modrého nátěru, korespondující s vybavením ložnice, a žlutého lakovaného nábytku. Tuto souhru barev známe i z dětského pokoje v Müllerově vile v Praze, proto se stala hlavním vzorem pro tento návrh. Podlaha je pokryta odolným červeným linoleem, stejně tak je temně modré linoleum použito na desku stolu. Snížený podhled z ložnice probíhá dále nad vchody do pokojů a pokračuje až nad postel dětského pokoje, kde vytváří příjemnou spací niku. Tento princip můžeme sledovat například i v Khuner house v Rakousku. Světlo pracovnímu stolu sprostředkovává stahovací lampa s dvojkónickými pergamenovými stínidly, na nočním stolku pak stojí kulová lampička z mléčného skla.

LOŽNICE A DĚTSKÝ POKOJ – NÁVRH

PŮDORYS LOŽNICE A DĚTSKÉHO POKOJE M 1:50

D

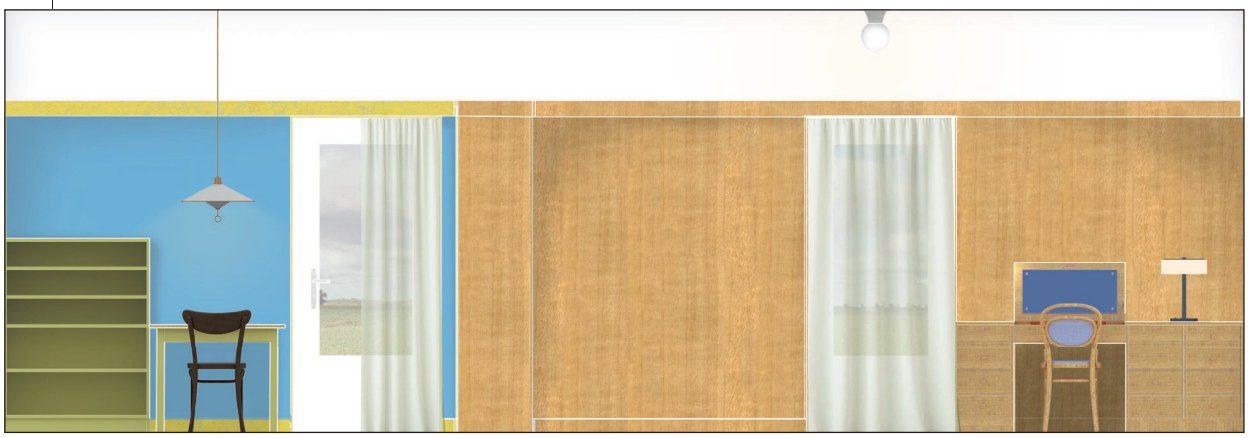

B

C

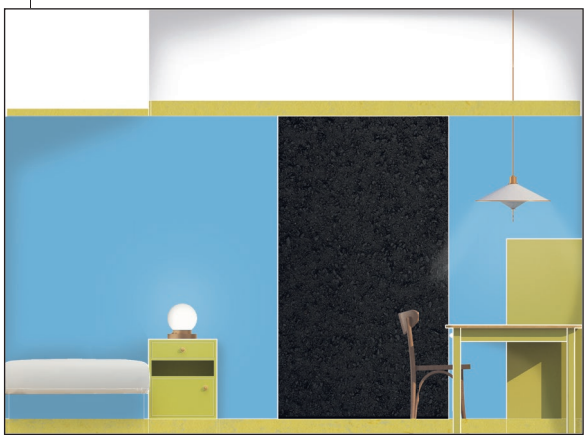

A

POHLEDY NA STĚNY LOŽNICE A POKOJE M 1:50

LOŽNICE A DĚTSKÝ POKOJ – ANALÝZA

BRUMMELŮV DŮM, PLZEŇ, 1928

BRUMMELŮV DŮM, PLZEŇ, 1928

BYT PAVLA A LILI WEINEROVÝCH, PLZEŇ, 931

APARTMÁN ELISABETH REITLER, VÍDĚŇ, 1922

BYT OTTO BECKA, PLZEŇ, 1907

WINTERNITZOVA VILA , PRAHA, 1932

BYT VILÉMA A GERTRUDY KRAUSOVÝCH, PLZEŇ, 1931

MULLEROVA VILA, PRAHA, 1928

KHUNER HOUSE, RAKOUSKO, 1930

KNIHOVNA

Loos popisuje interiér knižnice ako kombinácia čierneho a červeného laku. Ide tak o podobné materiálové riešenie, ako letná jedáleň Müllerovej vily, kde čierny a zelený lak dopĺňa strieborná tapeta. Preto sme knižnicu navrhli ako interpretáciu tohto riešenia. Podlaha letnej jedálne je tvorená ázijskými rohožami červenej farby, ktorá tak kontrastuje so zelenou v nábytku a stenách. V knižnici posledného domu sme teda k farebnosti pristúpili rovnako, len v opačnom garde. Podlahu teda tvorí zelená plsť, ktorú Loos často v podobných priestoroch používal. Rozloženie nábytku sa dochovalo v pôdorysе v dvoch variantách: so stolom umiestneným pozdĺž okna a so stolom pod oknom kolmo na stenu. Vybrali sme variantu riešenia kolmo na stenu, keďže má oporu v ďalších Loosových návrhoch (Mollerova vila, Brummelov dom, byt doktora Vogela, Dom pre jednu rodinu, a iné). Toto riešenie vychádza z predpokladu, že stôl je prirodzene osvetľovaný svetlom z okna zľava,a pravák si tak netieni na papier pri písaní, alebo čítaní. Vybavenie miestnosti teda tvorria dve vstavané skrine na kratších stenách miestnosti, stôl pod oknom a pohovka medzi stolom a skriňou. Vzťah vstavaného stolu a okna je riešený podobne ako v Mollerovej vile alebo v Brummeovom dome. Stôl je delený na tri sekcie, dve bočné policové a strednú s priestorom na nohy sediaceho. Pohovka má sivé čalúnenie doplnené dvoma vankúšmi. Okno lemujú žlté hodvábne závesy na mosadznej garniži. Stropné svietidlo je prevzaté z pracovne Müllerovej vily. Ide o guľu z mliečneho skla na zvonovitom mosadznom límci. Sekunduje mu stolová mosadzná lampa s papierovým tienidlom inšpirovaná pracovňou bytu doktora Vogela. Na každej z kratších stien je trojica obrazov s motívmi ďalekého východu.

KNIHOVNA – NÁVRH

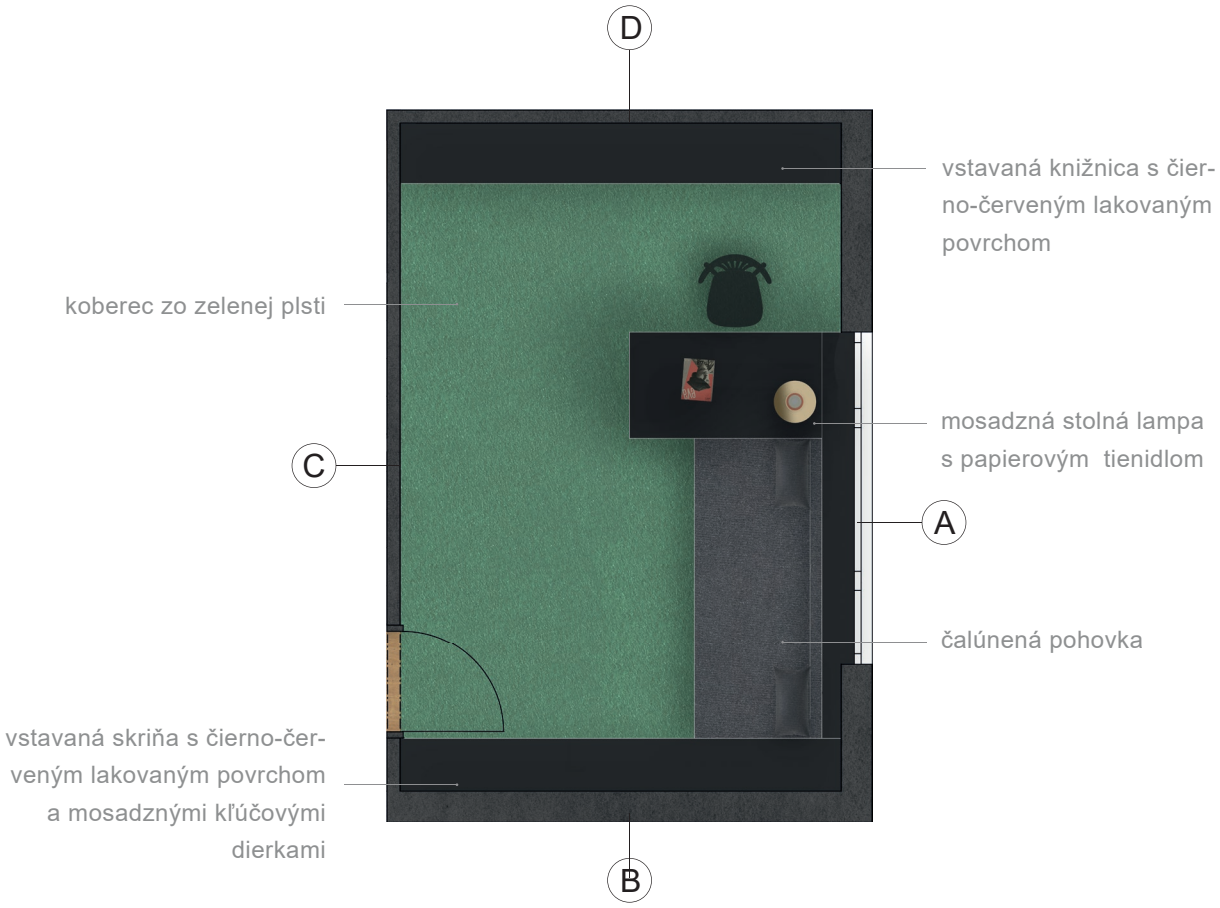

PŮDORYS KNIHOVNY M 1:50

A

B

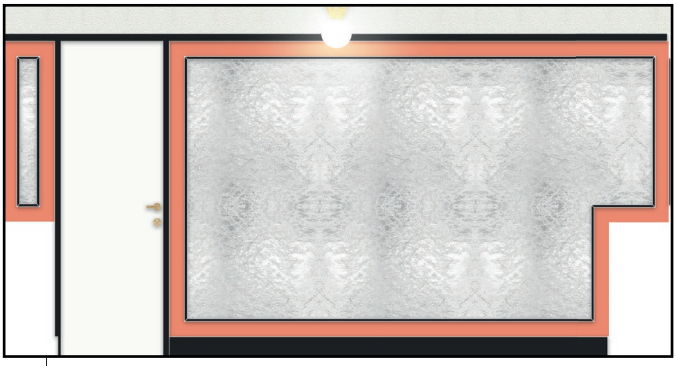

C

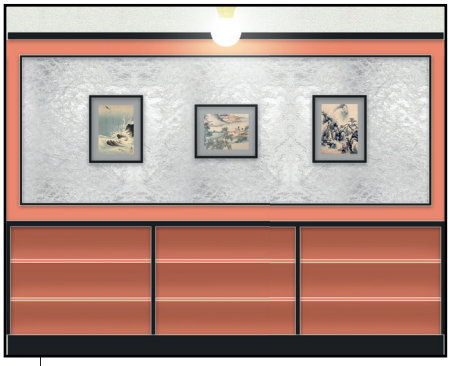

D

POHLEDY NA STĚNY KNIHOVNY M 1:50

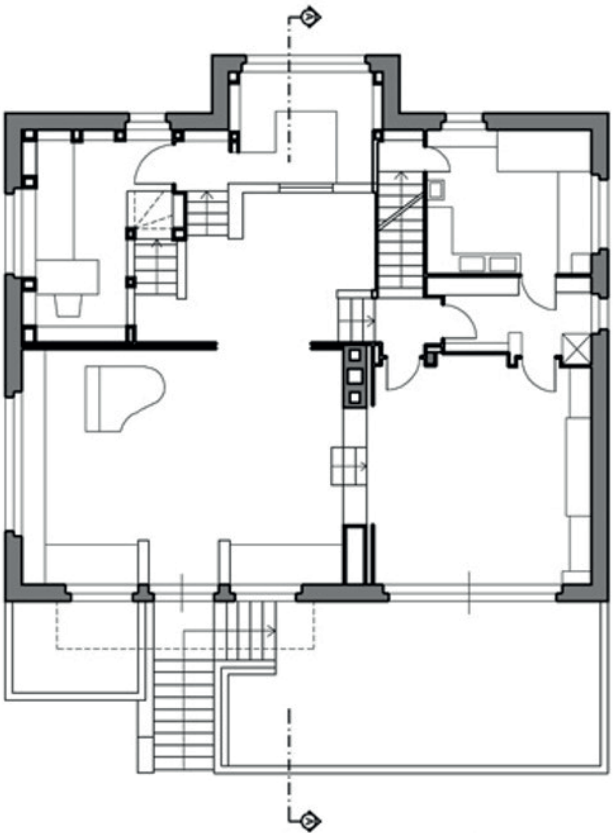

MOLLEROVA VILA, VIEDEŇ, 1928

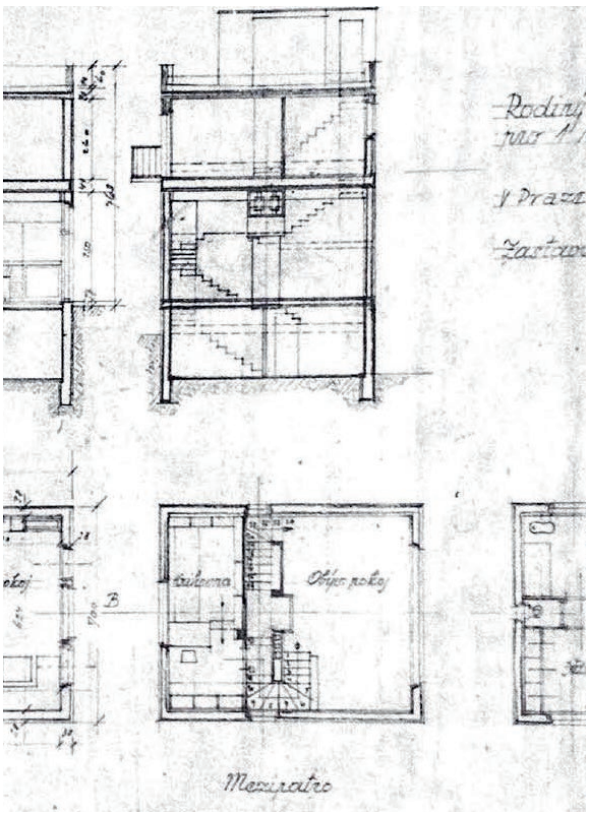

RODINNÝ DOM PRE 1 RODINU,
PRAHA, 1931

MULLEROVA VILA, PRAHA, 1928

MOLLEROVA VILA, VIEDEŇ, 1928

BRUMMELOV DOM, PLZEŇ, 1929

BYT MUDR. VOGLA, PLZEŇ,1928

KOUPELNA

Interiér koupelny je inspirován koupelnou Brummelova domu v Plzni. Tento interiér byl zvolen za referenční z toho důvodu, že jde o jednu z mála pozdně navrhovaných koupelen Adolfa Loose, která zůstala velmi dobře zachována a charakterově se přibližuje záměru Posledního domu. Dispozice koupelny byla navržena Adolfem Loosem v dochovaných půdorysných plánech. Ty byly na celém projektu nejpropracovanější, avšak často nekorespondovaly s rozložením oken na fasádách. K tomu došlo i zde v oblasti toalety, která dle původního Loosova půdorysu stála od vchodu v ose místnosti a zasahovala tak do okenního otvoru. Proto došlo při návrhu interiéru koupelny Posledního domu k drobné korekci a toaleta byla pootočena o 90°. Místnost je lemována černými dlaždicemi, zatímco zbytek podlahové plochy tvoří teracová dlažba . Bíle natřené stěny jsou obloženy světlými keramickými dlaždičkami, které jsou doplněny černobílou listelou. Interiéru dominuje vestavěná vana, která je obložena stejnými bílými obkladačkami, jaké byly využity na stěny. Baterie je nástěnná a doplňují ji postranní madla. Umyvadlo disponuje dvěma kohouty po stranách. Nad ním je umístěna skleněná polička a klasické obdélné zrcadlo. Po stranách umyvadla jsou dvě nástěnné lampy a věšáčky. Celá tato kompozice je inspirována Brummelovým domem. Ke keramické toaletě s dřevěným prkénkem náleží bílá nástěnná splachovací nádržka. Veškeré drobnější doplňky – věšáčky, konzoly na poličky či nádržku, jsou navrženy z niklu. I pro tento interiér byly využity lampy z katalogu výrobce Woka Lamps Vienna dle vzoru koupelny manželů Brummelových. Vypínače jsou tahové s řetízkem a dřevěným madlem. Umístěny jsou při vchodu do koupelny a taktéž v poloze u vany.

KOUPELNA – NÁVRH

keramická toaleta s nástěnnou splachovací nádržkou a dřevěným prkénkem

nástěnná lampa Woka Lamps Vienna

keramické umyvadlo se dvěma kohouty

tahové vypínače s řetízkém a dřevěným madlem

vana obložená bílými keramickými obkladačkami, nástěnná baterie se dvěma kohouty, ruční sprchou a postranními madly

teraco dlažba lemovaná černými keramickými dlaždicemi

PŮDORYS KOUPELNY M 1:50

A

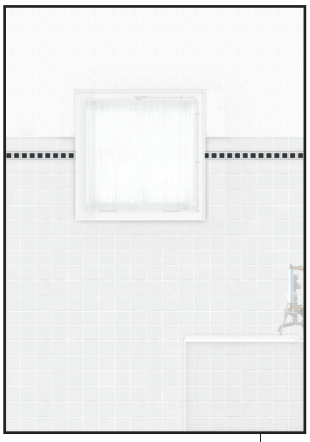

B

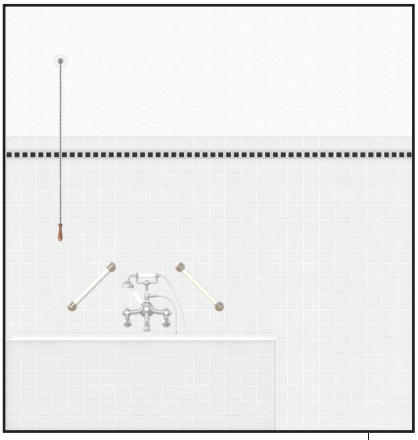

C

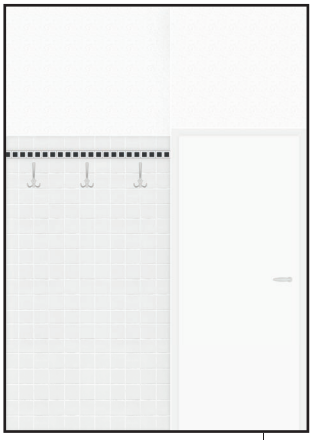

D

POHLEDY NA STĚNY KOUPELNY M 1:50

KOUPELNA – ANALÝZA

BRUMMELŮV DŮM, PLZEŇ, 1928

BRUMMELŮV DŮM, PLZEŇ, 1928

BRUMMELŮV DŮM, PLZEŇ, 1928

MULLEROVA VILA, PRAHA, 1928

MULLEROVA VILA, PRAHA, 1928

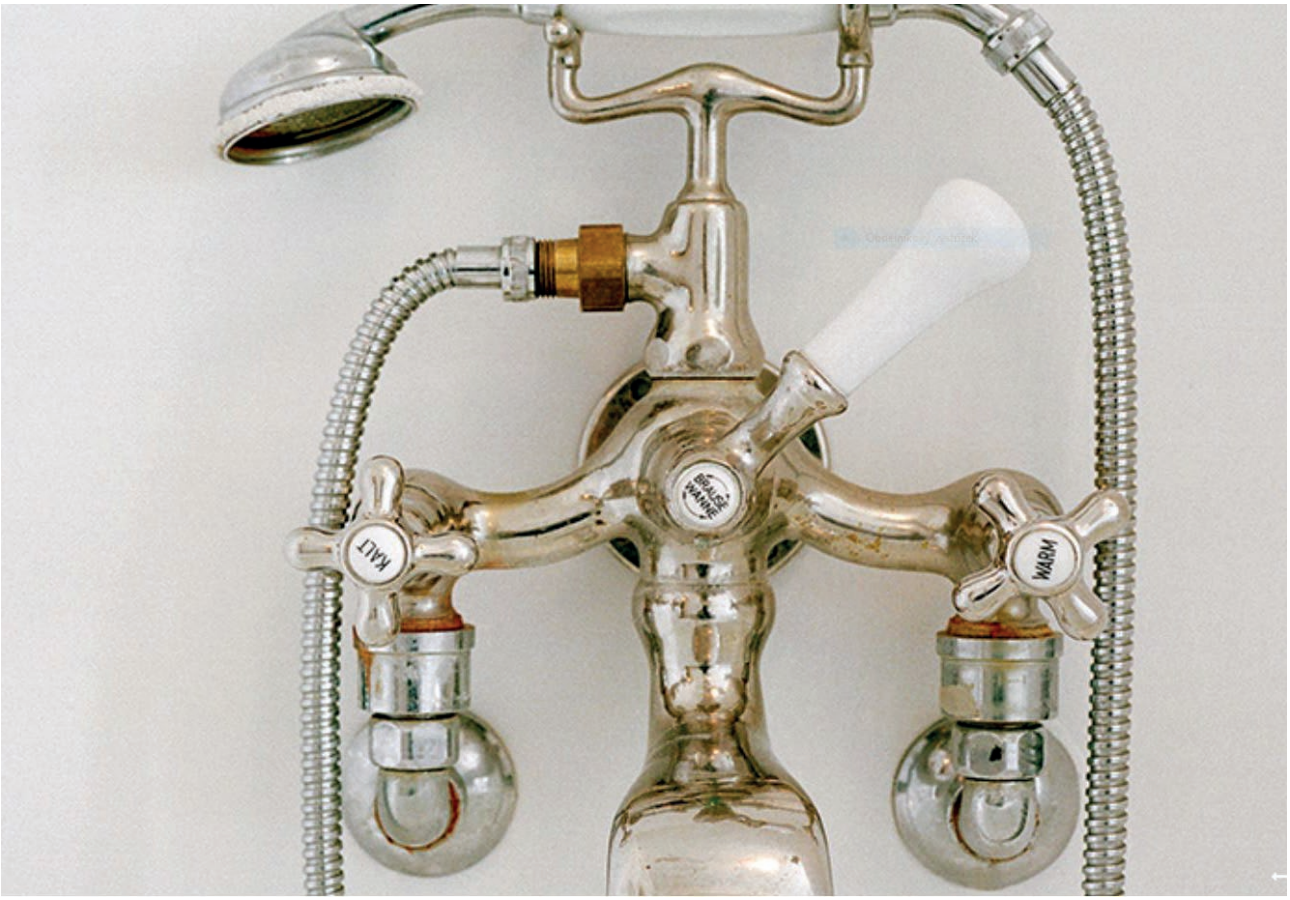

KHUNER HOUSE, PAYERBACH, RAKOUSKO, 1928-1930